

TVRZ RYMICE – EXPOZICE

KONTEXT

Renesanční tvrz v Rymicích je výraznou dominantou urbanisticky uzavřeného areálu v severozápadní části obce. Areál je ve vlastnictví Zlínského kraje a je spravován Muzeem Kroměřížska. Objekt je pozdně renesanční třípodlažní, částečně podsklepená stavba z konce 16. století s obdélným půdorysem a valbovou střechou.

Analýza stavebního vývoje byla provedena Státním ústavem pro rekonstrukci památkových měst a objektů v 80. letech, před celkovou rekonstrukcí objektu. První zmínky o zástavbě na místě tvrze pocházejí ze 14. a 15. století, tvrz se v zápisech objevuje od roku 1600. Stavba tvrze byla pravděpodobně rozdělena na dvě etapy, obě renesanční. V první etapě v první polovině 16. století byla vybudována část se sklepy i severovýchodní část zdiva přízemí. Zbývající části — jihozápadní, střední trakt a schodiště — jsou nejspíše mladší, původ je odhadován na druhou polovinu 16. století.

V roce 1843 byl v tvrzi zřízen cukrovar, což se negativně projevilo v podobě nevhodných dispozičních změn a také na technickém stavu tvrze. Zásadní rekonstrukcí prošla stavba v 80. letech, kdy zde bylo vybudováno muzeum zemědělství a depozitář, které se zde nacházejí dodnes.

Nosné konstrukce jsou převážně zděné z lomového kamene a cihel, sklepní a přízemní prostory jsou klenuté, ve vyšších podlažích jsou dochovány či obnoveny trámové stropy. Vstup do objektu je situován na severozápadní fasádě a je akcentován kamenným portálem. Hmotu objektu je ukončena profilovanou korunní římsou, na jihovýchodní fasádě se nachází arkýř na kamenných konzolách.

Při rekonstrukci je zachována původní půdorysná stopa, objem i základní hmotové řešení stavby.

Koncepce návrhu expozice navazuje na Projekt Rekonstrukce Tvrze v Rymicích a na ideový záměr investora.

HLAVNÍ KONCEPČNÍ PRINCIP

Charakter domu — kruh, oheň, stůl, člověk.

Výstavní řešení vychází z autentického charakteru domu — jeho kleneb, historických vrstev a původních konstrukcí. Nosným prostorovým motivem se stává kruh a jeho volné asociace: rodinný kruh, kruh obyvatel tvrze, cyklus života, roku i každodenních činností. Kruh není jednotným formálním prvkem, ale principem, který se v jednotlivých částech expozice proměňuje podle tématu.

Druhou linií je samotný dům jako exponát. Stavebněhistorický průzkum se propisuje přímo do jednotlivých místností — například tiskem na omítku, zvýrazněním autentických konstrukcí nebo vazbou konkrétního exponátu na místo, jehož příběh vypráví.

Třetím motivem je oheň a stolování — od pravěkého ohniště přes valdštejnský banket a barokní kuchyni až po rodinný stůl. Expozice tak není pouze souborem vitrín, ale vytváří situace, do kterých může návštěvník vstoupit, přisednout si, pozorovat nebo poslouchat.

PROSTOROVÁ DRAMATURGIE

Lapidárium

003 _Jezuitský pivovar

002 _Hrady a tvrz

Sklep je koncipován jako temný, atmosférický prostor věnovaný fragmentům a nejstarším stavebním stopám domu. Charakter instalace vychází z omezeného osvětlení a kontrastu mezi tmavým prostorem a jednotlivými nasvícenými exponáty.

Fragmenty jsou umístěny na jednoduchých geometrických soklech v jednotném materiálovém a barevném řešení, které může odkazovat k cihle a historii pivovaru. Světlo je integrováno převážně do soklů a vitrín. Jednotlivé fragmenty mohou být doplněny projekcí nebo obrazovou informací ukazující místo, odkud byly odebrány. Součástí soklů jsou panely s popisem. V instalačních prvcích se poprvé objevuje motiv kruhu a oválu. Atmosféru může podpořit jemný kouřový tón, případně další čichové vjemy.

Historická část expozice

101 _Vstup do vestibulu

Úvod expozice představuje tvrz jako celek a její vztah ke krajině. Dominantním prvkem vstupního prostoru je velký kruhový model tvrze, hospodářského dvora a bezprostředního okolí. Model návštěvníka uvádí do místa, vysvětluje jeho prostorové vztahy a vytváří základ pro další čtení domu a jeho historie. Součástí je panel dokládající hmotové rekonstrukce areálu. Návštěvník získává základní orientaci v místě a jeho vývoji. Doplněny jsou i kruhové vitríny dokládající

artefakty z výzkumu.

Paralelní informační vrstvu představuje stavebněhistorický průzkum objektu. Informace o stavebním vývoji nejsou soustředěny pouze do samostatných panelů, ale jsou přímo propojeny s konkrétními místy domu. Grafika a text mohou být aplikovány přímo na omítku a doplněny autentickými stavebními fragmenty či dalšími předměty vztahujícími se ke konkrétní části objektu. Průvodcem této linie bude technický font typografie a jedna barva, ve které budou všechny popisy vrstvy SHP.

102 _Druhá místnost

SHP, historie tvrze, okolí a velká hostina

Místnost je pojata jako reprezentativní banket a scénografická interpretace historického stolování. Ústřední osu prostoru tvoří krb a prostřený stůl.

Valdštejn se stává součástí scény, zatímco návštěvník dostává možnost ke stolu skutečně přisednout. Historická stylizace je vědomě doplněna současným prvkem — například jednoduchou transparentní či plastovou židlí určenou návštěvníkovi. Je tak zřejmé, co je historickou interpretací a co současným vstupem do expozice.

Stůl může zároveň fungovat jako multimediální prvek. Obrazovka nebo projekce integrovaná do tabule rozhrává téma banketu, dobového stolování a konverzace a představuje tvrz jako místo setkávání. Na protější stěně je rekonstrukce černé kuchyně s ohništěm a dobovým nádobím. Atmosféru místnosti doplňuje zvuková stopa, světlo svícňů a loučí, dobové textilie a autentické předměty určené ke stolování a původní nábytek. Součástí vyprávění zůstává také stavebněhistorická vrstva samotné místnosti.

Stavebněhistorický průzkum bude prezentován na stěnách, včetně umístění modelů vývoje tvrze.

104 _Třetí místnost

„Od barokní hostiny k ohňům současnosti“

V následující části pokračuje motiv ohně, přípravy jídla a každodenního života domu. Hlavním tématem se stávají kamna, pec a komíny jako prvky, které po staletí určovaly fungování domácnosti.

Instalace získává charakter historické kuchyně s kamny, ale bez snahy o její doslovnou rekonstrukci. Police, nádoby, nástroje a další předměty vytvářejí náznak původního prostředí. Kachlová kamna a pec mohou zároveň fungovat jako interaktivní prvek — například otevřením dvířek se návštěvníkovi zpřístupní obrazová nebo audiovizuální informace. Dobové nádobí je vystaveno na atypické polici navazující na tvar klenby. Figuríny jsou umístěny na kruhovém soklu, odděleny půlobloukovými deskami s textem nebo vysvětlením prezentovaného oděvu. Téma pokračuje proměnou způsobu přípravy jídla a stolování až do 19. století. Také zde je instalace propojena s konkrétními stavebněhistorickými stopami domu.

105 _Archeologická část expozice

Historická část expozice je založena na chronologické posloupnosti jednotlivých období. Archeologické nálezy a další drobné artefakty jsou prezentovány v jednoduché geometrické instalaci — formou vitrín, polic nebo nik umístěných k instalační předstěně nebo do ní. Jednotlivá historická období se mohou odlišovat materiálovým řešením, zatímco základní výstavní princip zůstává společný. Textová a grafická část je soustředěna především na stěny a může pracovat s principem rozložené knihy, která návštěvníka postupně provází příběhem místa. Rozměrná dioramata jsou nahrazena subtilnějšími prostředky — například zmenšeným modelem pozorovaným skrze kukátko, který může být doplněn animací a simulací pohybu.

Dominantním objektem prostoru je ohniště jako archetypální místo setkávání. Nejde pouze o exponát, ale o prostorovou situaci. Návštěvníci si mohou k ohništi přisednout a stát se součástí scény s postavou člověka daného období. Druhým dioramatem ve skutečném měřítku je „Táborový oheň při vojenském tažení“. Světelná atmosféra místnosti je tlumená, s důrazem na světlo vycházející z vitrín a prostoru ohniště.

203 _Rodinný cyklus

Další část expozice přechází od historie domu k životu jeho obyvatel. Nosným tématem je rodinný a lidský cyklus soustředěný kolem tří zásadních okamžiků — narození, svatby a smrti.

Kruhový motiv zde získává podobu koloběhu života. Instalace může být rozdělena do čtyř segmentů. Na úvod se návštěvníkovi představí dospělý hanácký pár, jehož život následně sledujeme v dalších etapách, které jednotlivé životní fáze propojují.

Hanák a Hanačka, chléb a sůl, části krojů a další autentické předměty vytvářejí náznaky jednotlivých situací. Stěny místnosti pracují s historickými fotografiemi a obrazy každodenního života a liturgie. Předměty jsou vystaveny v obloukových vitrínách podél středové stěny. Součástí vitrín mohou být obrazovky s historickými filmy nebo fotografiemi v rámech. Linie stavebněhistorického průzkumu pokračuje i v této místnosti.

204 _Výroční lidové obyčeje

Motiv kruhu následně přechází z cyklu lidského života do cyklu roku. Cyklus je zpracován formou „orloje“, který představuje rytmus života na vsi — střídání ročních období, práce, svátků, liturgie a společenských událostí.

Instalace pracuje s principem mechanického pohonu a pohyblivých figur či předmětů. Jednotlivé části roku jsou propojeny se sbírkovými předměty, oděvem a konkrétními událostmi. Obrazovou složku doplňuje namluvený text a zvuková stopa. Vedle prostoru pro figuríny může být obrazovková stěna nebo projekce doplňující nenásilnou formou představení lidového obyčeje.

Návštěvníci sledují dění společně z lavice, čímž se opět vrací motiv společného kruhu a sdíleného pozorování. Součástí prostoru může být vitrínový stůl s autentickými artefakty vztahujícími se k jednotlivým částem roku.

205 _Projekce / badatelé / edukace

Samostatná místnost je určena pro projekci, edukaci a badatelskou činnost. Umožňuje prezentovat rozsáhlejší audiovizuální obsah, který by v ostatních částech expozice narušoval jejich atmosféru.

Prostor je vybaven obrazovkou, pracovními a edukačními prvky a nástěnkou věnovanou regionálním badatelům, jejich práci a objevům. Místnost může zároveň sloužit pro školy, menší skupiny, přednášky a další doprovodné programy.

Shrnutí

Expozice je koncipována jako cesta domem, historií a životem jeho obyvatel. Jednotlivé místnosti mají vlastní atmosféru a instalační charakter odpovídající konkrétnímu tématu, zároveň jsou však propojeny společnými motivy kruhu, ohně, stolu, rodiny a cyklického času.

Dramaturgii expozice lze zjednodušeně vyjádřit posloupností:

KRAJINA

—
DŮM

—
OHEŇ

—
STŮL

—
ČLOVĚK

—
RODINA

—
ROK

—
PAMĚŤ

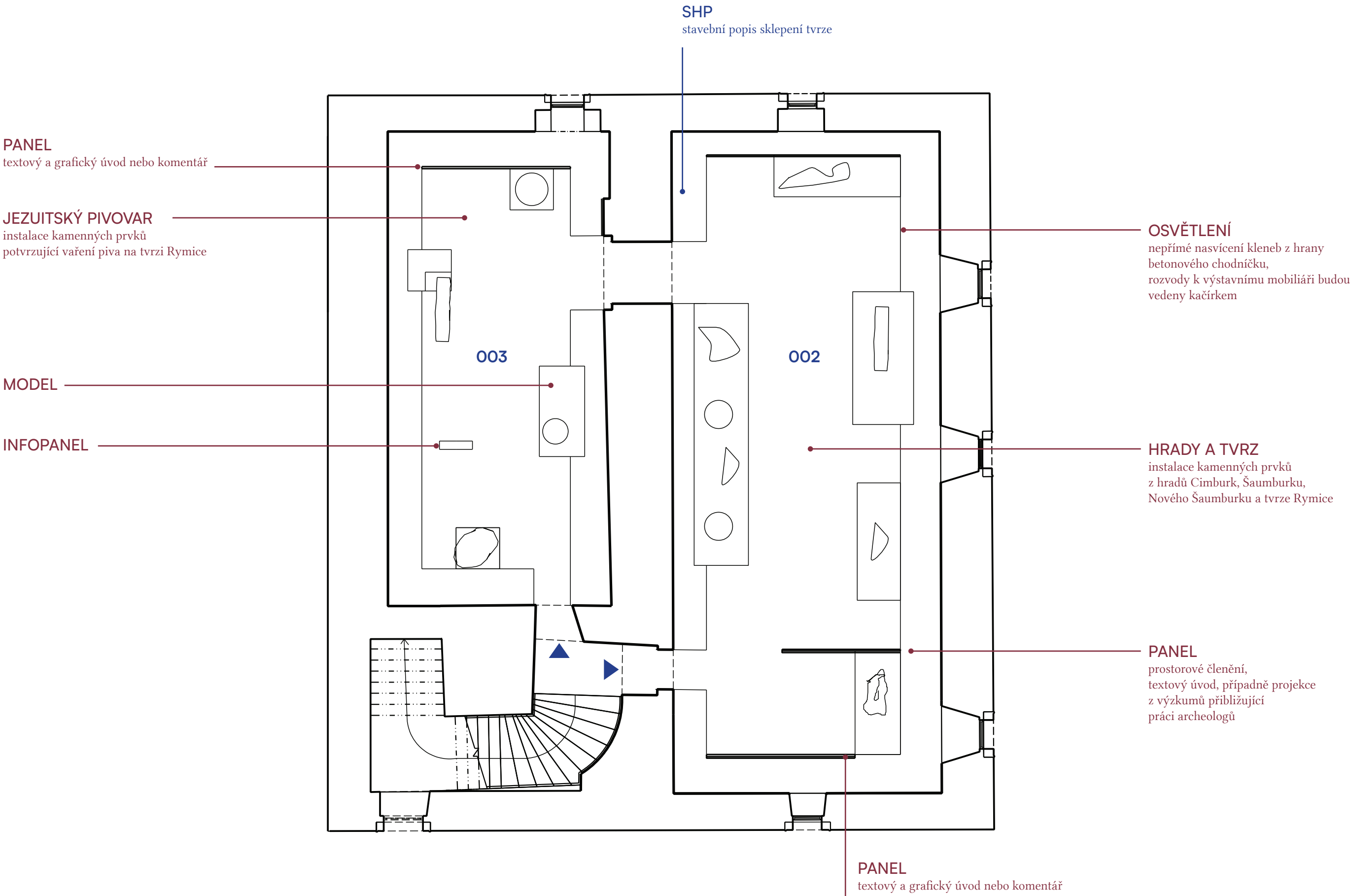
Výstavní architektura nesoutěží s historickým objektem, ale využívá jeho charakter a jednotlivé vrstvy jako přirozenou součást vyprávění. Historický dům, autentický exponát, současná instalace a multimediální obsah společně vytvářejí jeden propojený celek.

Předpokládané investiční náklady realizace expozice:

11 200 000 Kč bez DPH.

Navržené multimediální a interaktivní prvky budou v navažující fázi optimalizovány dle dostupného investičního rámce. Základní scénografické a prostorové řešení umožňuje realizaci jak v technologicky jednodušší, tak rozšířené variantě.

LAPIDÁRIUM

PRŮCHOD

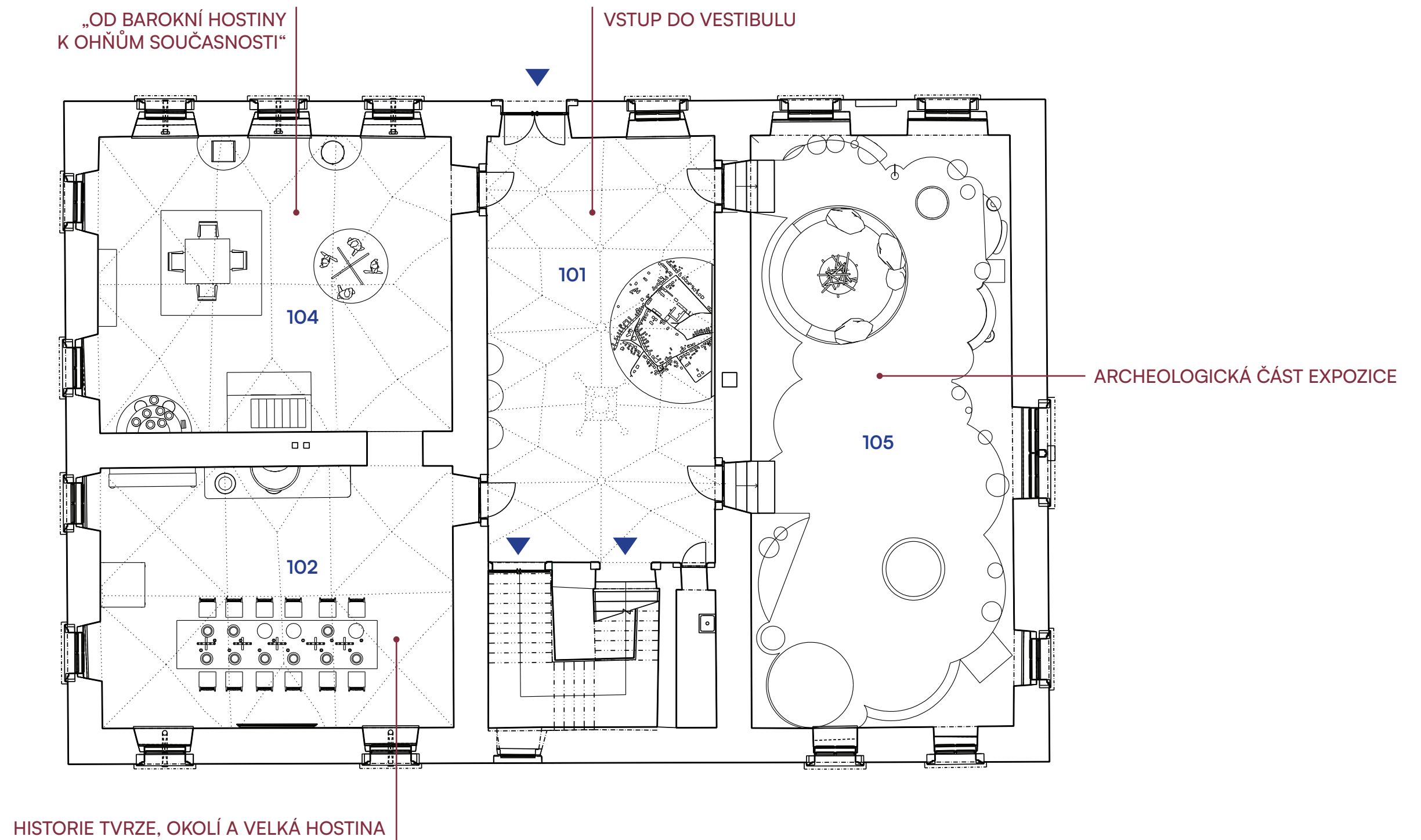
pohled z části Hrady a tvrz

POHLED NA VSTUP OD SCHODIŠTĚ

vlevo model s panelem pro informace

HISTORICKÁ ČÁST EXPOZICE

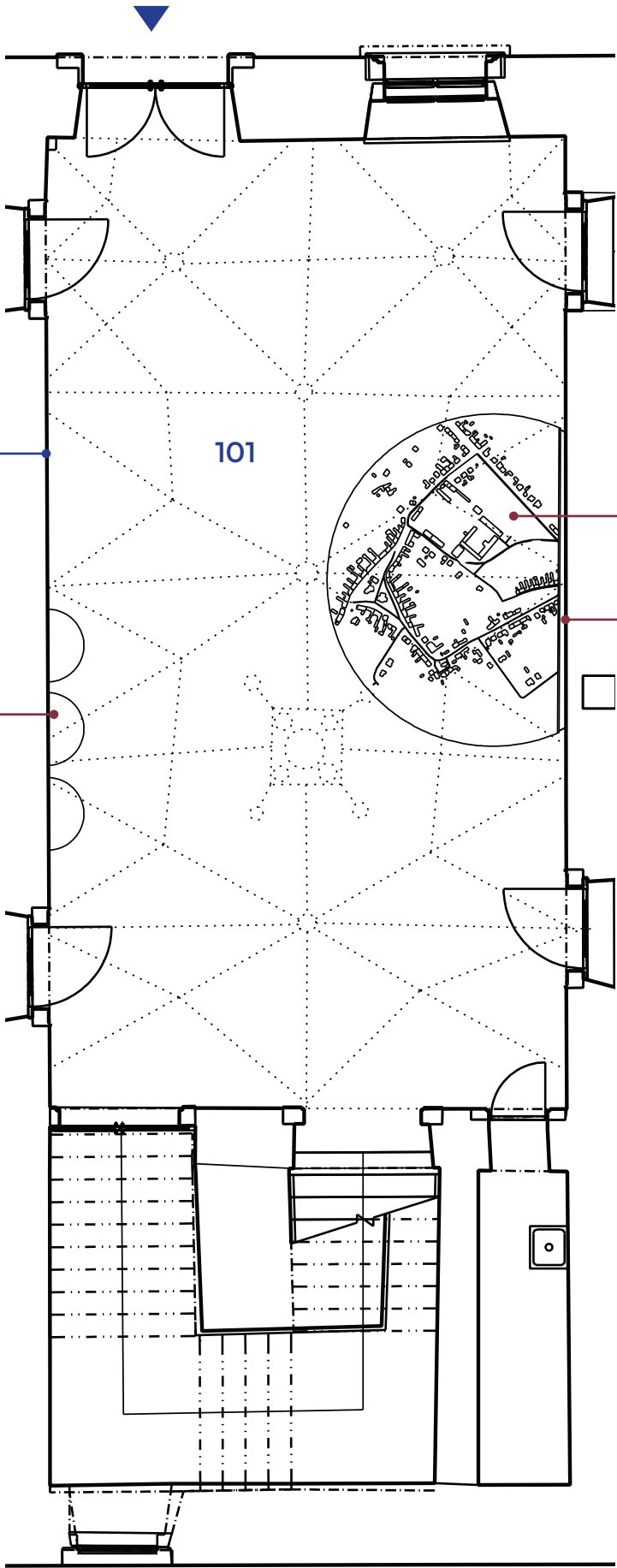

VSTUP DO VESTIBULU

SHP
úvodní text, popis systému značení
v objektu - přímý tisk na stěnu

VITRÍNY
artefakty z výzkumu

**KRUHOVÝ MODEL TVRZE,
HOSPODÁŘSKÉHO DVORA A OKOLÍ**

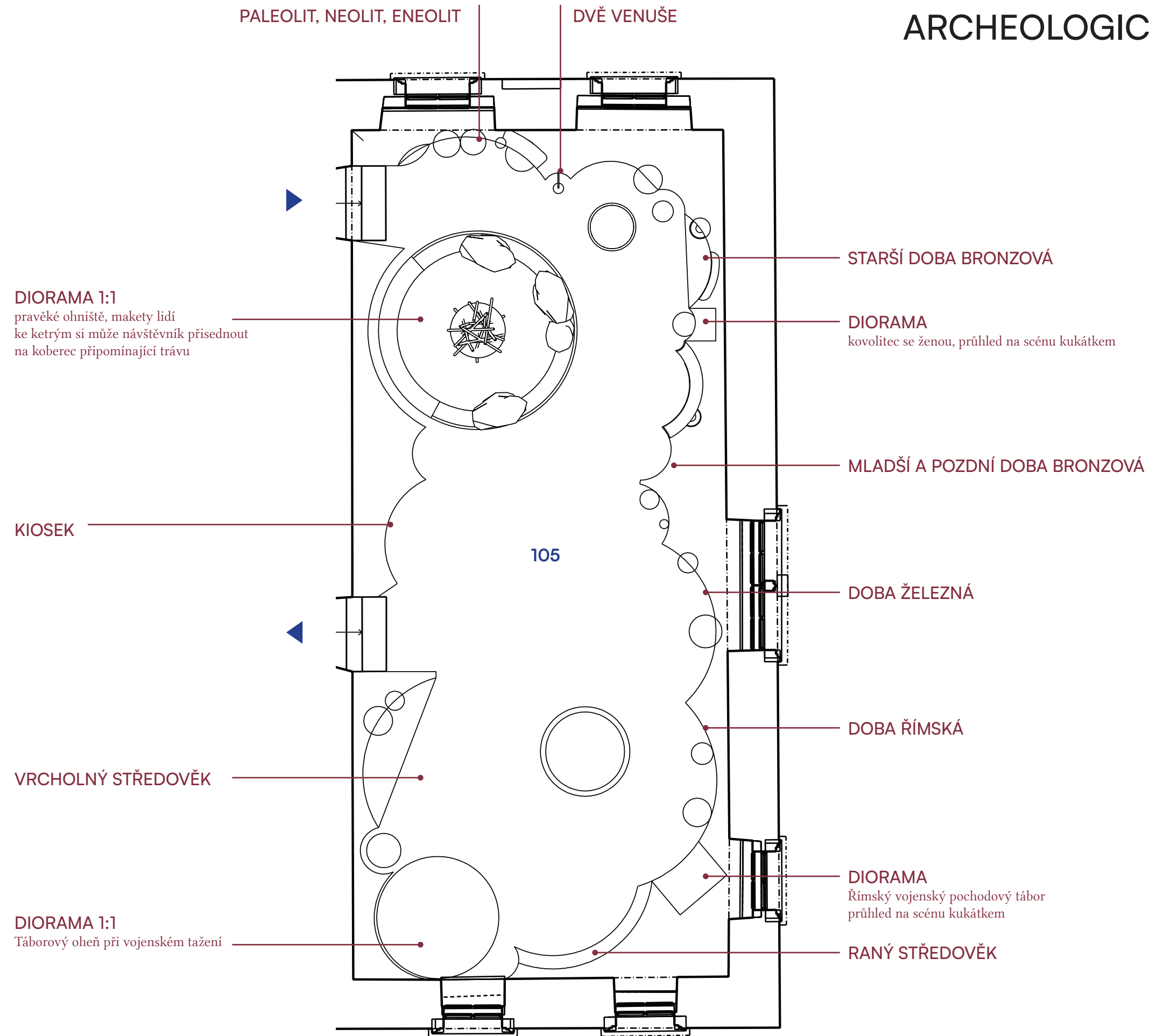
PANEL
hmotová rekonstrukce areálu

VSTUP DO VESTIBULU

ARCHEOLOGICKÁ ČÁST

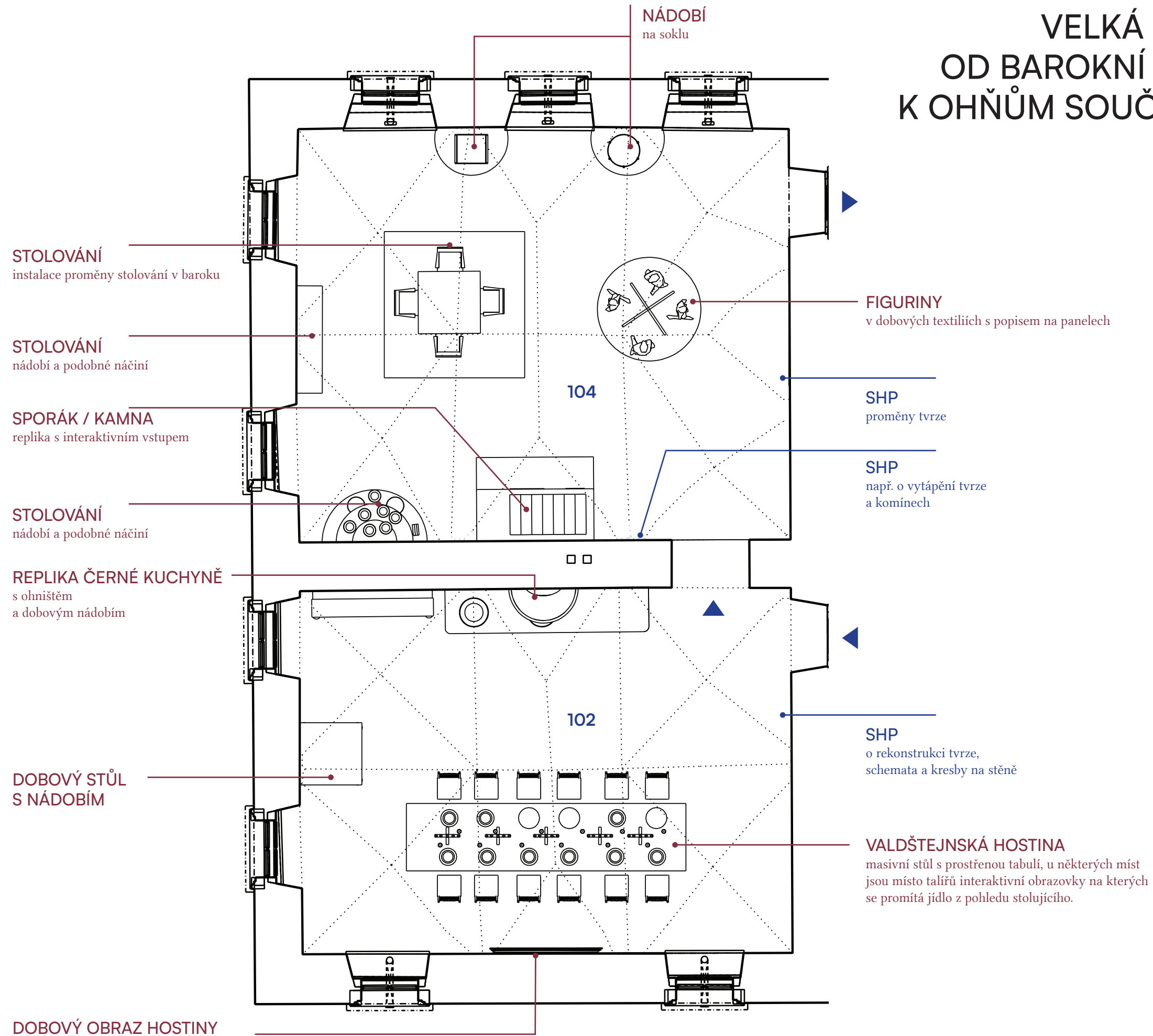
ARCHEOLOGICKÁ ČÁST

U OHNĚ

POHLED NA VSTUP OD SCHODIŠTĚ
vlevo začátek expozice Paleolit, v pravo podsvícené
ohniště, v pozadí doba bronzová

VELKÁ HOSTINA OD BAROKNÍ HOSTINY K OHŇŮM SOUČASNOSTI

VELKÁ HOSTINA

PRŮHLED DO MÍSTNOSTI 102

HOSTINA

OD BAROKNÍ HOSTINY K OHŇŮM SOUČASNOSTI

OD BAROKNÍ HOSTINY K OHŇŮM SOUČASNOSTI

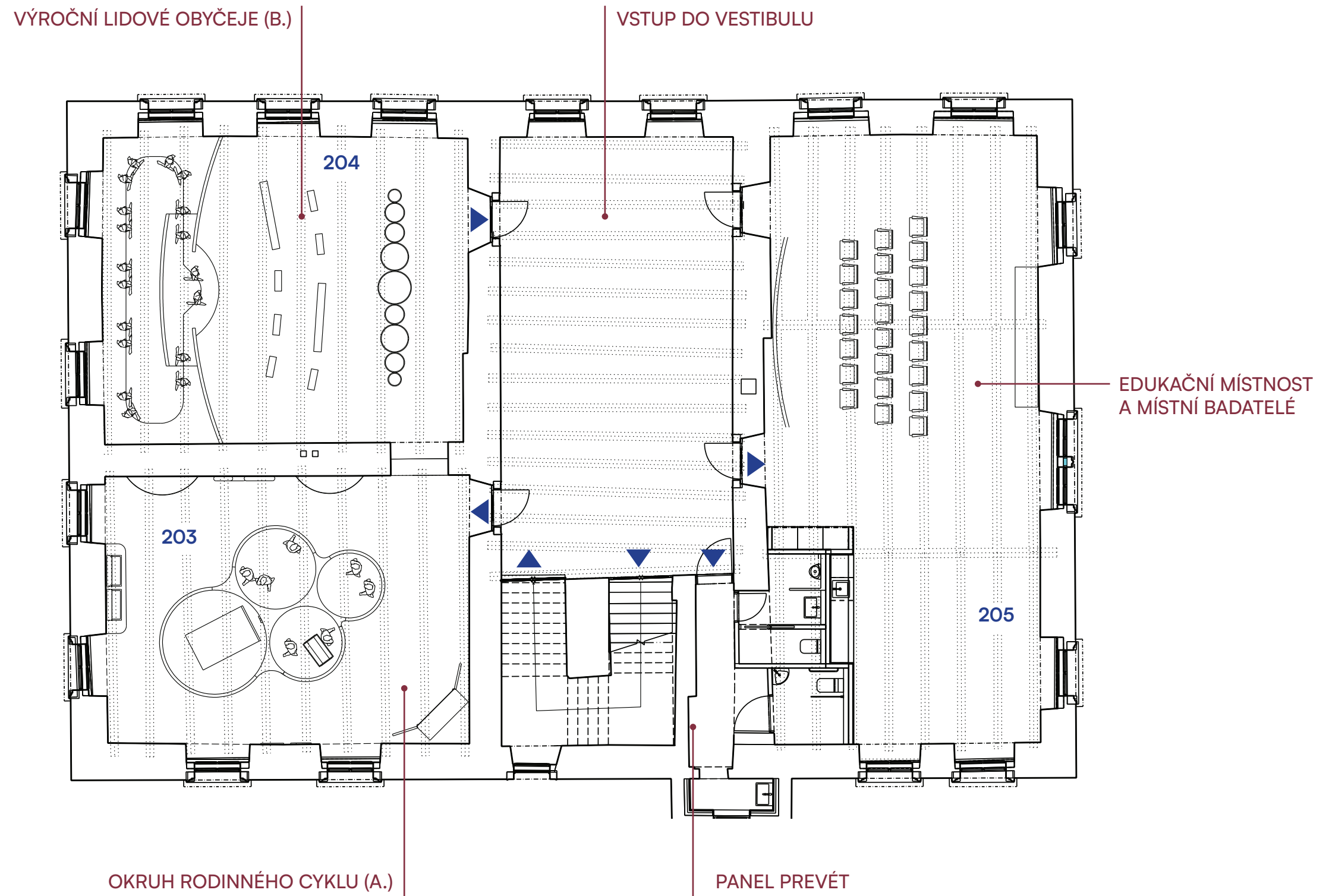

NÁHLEDY NA MÍSTNOST 102

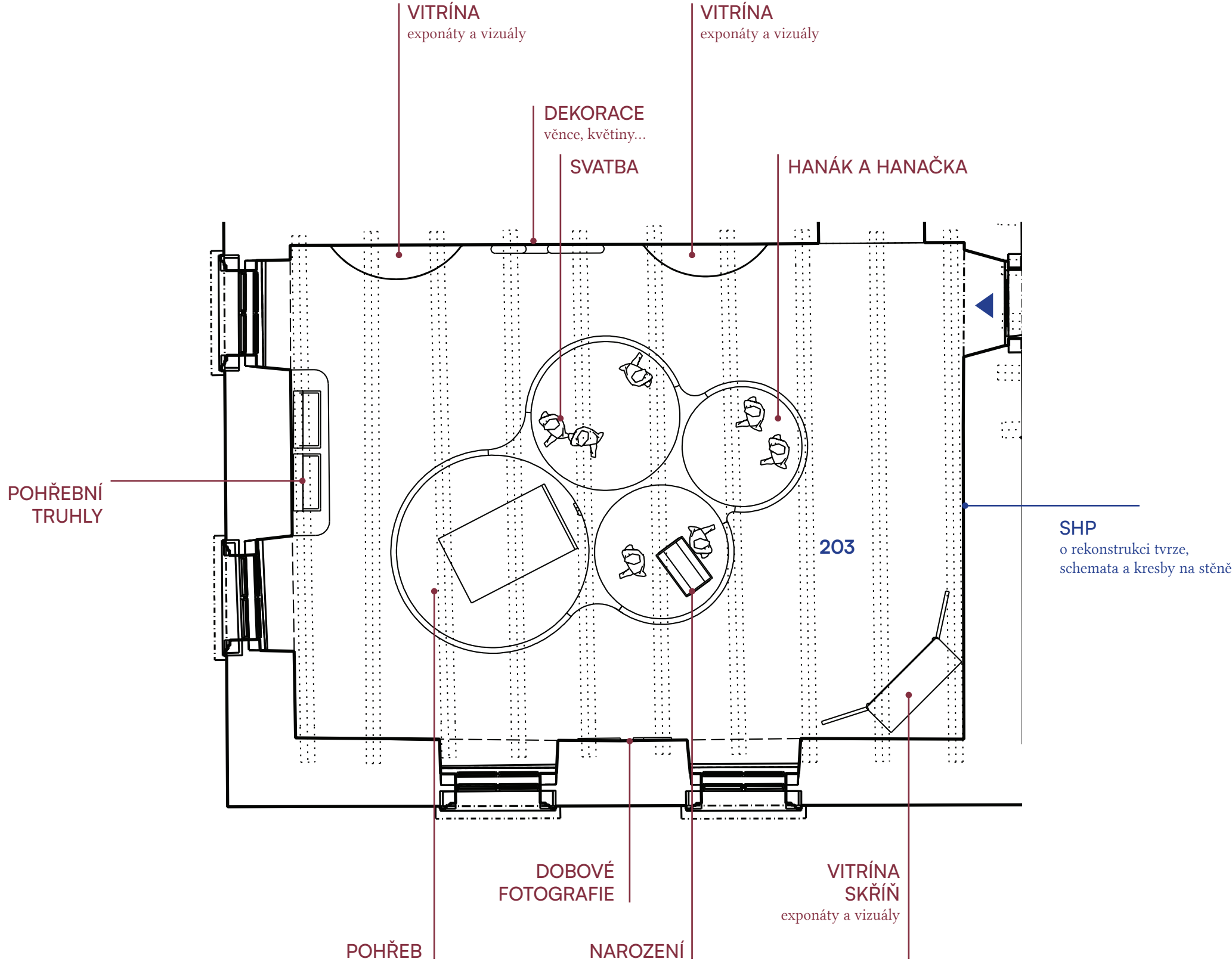

INSTALACE NÁDOBÍ V POZADÍ

RODINNÝ A SPOLEČENSKÝ CYKLUS

OKRUH RODINNÉHO CYKLU (A.)

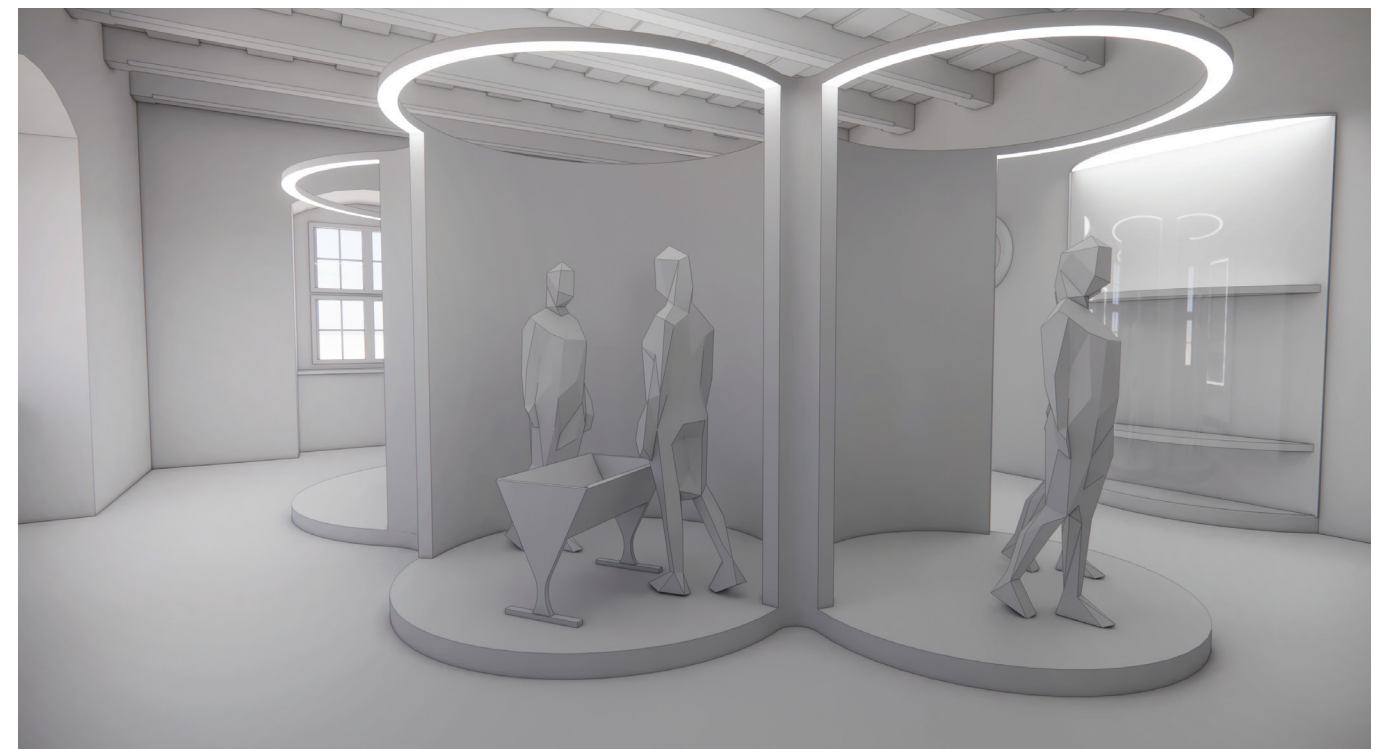
OKRUH RODINNÉHO CYKLU (A.)

OKRUH RODINNÉHO CYKLU (A.)

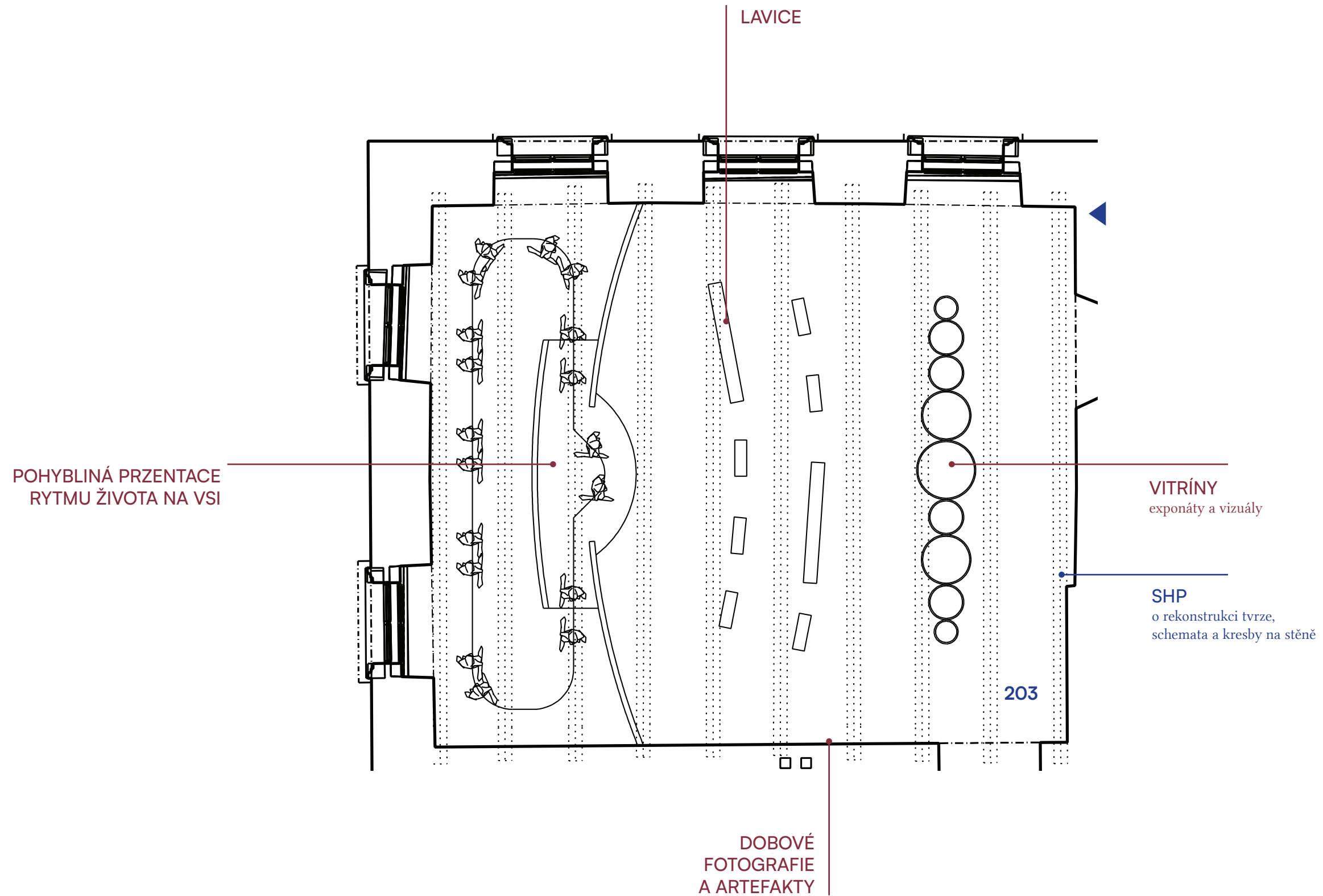

NÁHLEDY NA MÍSTNOST

NAROZENÍ A ÚVODNÍ FIGURÍNY
HANÁK A HANAČKA

VÝROČNÍ LIDOVÉ OBYČEJE (B.)

VÝROČNÍ LIDOVÉ OBYČEJE (B.)

OKRUH RODINNÉHO CYKLU (A.)

NÁHLEDY NA MÍSTNOST